

Randers Cykelby

COWI A/S

Jens Chr. Skous Vej 9
8000 Århus C

Telefon 87 39 66 00
Telefax 87 39 66 60
www.cowi.dk

Forfattere:

Birgit Berggrein, ingeniør, Randers Kommune
bibe@randers.dk

Karen Marie Lei, sektionsleder og civilingeniør,
COWI A/S, klei@cowi.dk

I Randers Kommune har man i flere år arbejdet på at fremme cykeltrafikken. Randers Cykelbyprojekt er et større cykelfremmende projekt igangsat i 2010 bestående af tre delprojekter samt markedsføring. Borgerne lokkes op på cyklen med forskellige tiltag, som spænder bredt fra uddelingen af diverse anlægsarbejder for forbedrede cyklistforhold og parkeringsforhold, kampagner, cykeltællere og cykelmotorveje til uddelingen af 25 elcykler med GPS og opstillingen af 250 bycykler. Projekterne er stadig i gang, og denne artikel beskriver de forskellige tiltag og deres efterfølgende fundne effekter i et øjebliksbillede.

Baggrund

Randers Kommune har i flere år arbejdet på at fremme cykeltrafikken. Tidligere har kommunen arbejdet meget med at forbedre forholdene for byens cyklister. Randers deltager i øjeblikket i internationale projekter som "Nordiske cykelbyer" og "Trendy Travel". Cykeltrafikandelen i Randers er dog relativt lav (12 % i 2009), og dermed er der et stort potentiale for at fremme cykeltrafikken yderligere. Derfor har Randers Kommune i 2010 igangsat yderligere en række større cykelfremmende projekter med støtte fra Pulje til mere cykeltrafik.

Randers Cykelby projekt har til formål at få flere til at cykle med henblik på at forbedre folkesundheden, opnå en mere miljøvenlig transport samt at minimere trængselsproblemerne i byen. Projektet indeholder en vifte af tiltag, der samlet skal få flere til at bruge cykel som transportmiddel, samtidigt med at det skal være mere trygt og sikkert at færdes på cykel. Som en samlet første indsats i cykelbyprojektet er der i løbet af 2010 igangsat tre delprojekter, som løbende er blevet evalueret.

For at løse denne opgave har Randers Kommune indgået et samarbejde med COWI A/S, ligesom også borgere og lokale arbejdsgrupper med bred repræsentation fra lokalområdet har spillet en stor rolle i udformningen af især delprojektet i Hornbæk.

De tre delprojekter indeholder vidt forskellige initiativer og har således også forskellige målgrupper, som det ses af de nedenstående beskrivelser.

Delprojekt 1 - cykelfremme i forstaden Hornbæk

Ca. 5 km nordvest for Randers Centrum ligger forstaden Hornbæk, der med sine ca. 6.000 borgere er tænkt som et pilotområde i Randers Cykelby projektet. Hornbæk er i kraftig vækst både med hensyn til bolig- og erhvervsområder, og det er derfor vigtigt, at der sættes ind for at fremme bæredygtige og sunde transportvaner blandt beboere og pendlere. Dette fordrer en bredspektret række af tiltag til fremme af cykeltrafikken.

Figur 1. Forstaden Hornbæk ligger ca. 5 km fra Randers Midtby, fordelagtigt placeret nær motorvejen.

Sikre skoleveje og sammenhængende stinet

Det har været Randers Kommunes ønske at fremme cykeltrafikken blandt skolebørn og herigennem påbegynde nogle sunde og miljøvenlige transportvaner, som forhåbentligt kan holde livet ud. Der sættes ind på de skoleveje og -stier, hvor flest skolebørn transporterer sig til og fra skole, hvor trafiksikkerheden og trygheden blandt børnene skal højnes. Der er tale om 14 forskellige projekter, der varierer fra hastighedsdæmpende foranstaltninger, over standardforbedringer på eksisterende stier til anlægget af nye cykelstier. Alle projekter er udpeget på baggrund af bl.a. skolevejsanalyse, borgerundersøgelse i Randers Kommune og uheldsstatistik i samarbejde med repræsentanter fra Hornbæk Skole.

Kampagneaktiviteter

I forbindelse med initiativerne i Hornbæk bliver der iværksat en række forskellige kampagner med forskellige målgrupper. Børn i daginstitutioner og Hornbæk skole skal kunne deltage i forskellige arrangementer, som fremhæver cykling som en sjov måde at transportere sig på. Deres forældre skal desuden inddrages igennem en forældredag, og Hornbæk Cykelklub er aktiv i bestræbelserne på at få flere op på cyklen. Kampagnerne er direkte målrettet Hornbæk, og kampagneprogrammet er udarbejdet i samarbejde med en bred repræsentation af borgere fra lokalområdet. Kampagnearbejdet er igangsat i september 2010, mens koncepter løbende bliver videreudviklet i samarbejde med lokale aktører.

Signalregulering af krydset Gl. Viborgvej/Fladbrovej

Et større kryds som mange skolebørn skal krydse på deres vej til og fra skole er T-krydset mellem Gl. Viborgvej og Fladbrovej. Krydset er både uoverskueligt og stærkt trafikeret, og projektet går ud på at ombygge krydset til et signalreguleret kryds. Signalreguleringen af krydset påbegyndes efterår 2010.

'Park & Bike' -plads ved motorvejen

Der er på nuværende tidspunkt en del erhvervsområder i Hornbæk, og der udlægges stadig areal til erhverv. Forstaden har en fordelagtig placering nær motorvejen, hvilket er med til at tiltrække virksomheder. For at mindske biltrafikken ind i Randers er det målet med dette projekt at etablere et 'Park & Bike' - / samkørselsanlæg nær motorvejsfrakørsel 40. Her kan pendlere parkere deres bil og benytte cyklen som transportmiddel på turen videre til arbejdspladsen/hjem eller bruge cyklen til parkeringspladsen og derfra køre sammen med andre til arbejde. Pladserne forventes etableret i foråret 2011.

Delprojekt 2 - cykelring og cykelparkering i midtbyen

At cykle er en billig, sund og miljørigtig måde at transportere sig på. Dette kan få nogle til at vælge cyklen som transportmiddel i deres dagligdag. Derudover er det ambitionen i Randers, at cykling også bredt skal opfattes med en sikker, hurtig og bekvem transportform. Herved kan flere overbevises om, at cyklen er det bedste valg mht. transportmiddel i Randers Midtby. Derfor er det nødvendigt at gøre en ekstra indsats for at gøre optimere forholdene for cyklisterne, således at det er gjort så sikkert som muligt at transportere sig via cykel, ligesom elementer, som virker forsinkende og/eller ubekvemme for cyklister skal fjernes fra cykelruterne. Opsummerende kan delprojekt 2 siges at give cyklisterne lidt ekstra forkælelse på deres tur rundt i byen. Der har været forskellige tiltag i forbindelse med gennemførelsen af delprojekt 2.

Cykelring

Det er ønsket i Randers at lave en såkaldt cykelring, hvor forholdene for cyklisterne er optimeret med hensyn til fremkommelighed, sikkerhed og komfort. Cykelringen kan sammenlignes med en cykelrute, hvor alle forhindringer for cyklisterne er fjernet, og hvor man hurtigt kommer fra A til B. Cykelringen er på nuværende tidspunkt kortlagt og er klar til at blive anlagt.

Cykelmotorvejsstrategi og cykelparkeringsplan

Som et led i forbedringen af forholdene for cyklisterne i midtbyen har Randers Kommune fået udarbejdet en cykelmotorvejsstrategi, hvori

ideen bag cykelmotorvejen og fremtidige cykelmotorvejsstrækninger er beskrevet, samt hvilke tiltag der skal ske fremadrettet langs cykelmotorvejen for at skabe optimale forhold for

Figur 2. Cykelcityringens placering i Randers Midtby.

cyklisterne. Derudover er der blevet udarbejdet en cykelparkeringsplan for Randers Midtby, hvori der er udpeget steder, hvor der skal ske opstilling af nye cykelparkeringsfaciliteter og/eller forbedringer af eksisterende. Cykelparkeringsplan og cykelmotorvejsstrategi er færdig på nuværende tidspunkt.

Cykelparkering

På baggrund af ovennævnte cykelparkeringsplan etableres nye cykelparkeringspladser forskellige steder i Randers, bl.a. i forbindelse med den nye stationsforplads, som omdannes inden for få år. Her tænkes cykelparkeringen ind i indretningen af pladsen, således at der bliver tale om en helhedsløsning, hvor der er tænkt fra væg til væg. Cykelparkeringen etableres som et integreret element i bybilledet frem for en skæmmende tilføjelse. Cykelparkeringspladser er kortlagt, og placeringen af nye cykelstativer er fastlagt. Dermed kan etableringen begynde efter 1/9 2010.

Delprojekt 3 - el- og bycykler

Det sidste delprojekt går ud på at gøre cyklen til transportmidlet "lige ved hånden". Ved at opstille bycykler rundt omkring i Randers vil borgerne støde på cykler, som de også selv kan benytte sig af nu og her. Cyklen skal være et reelt alternativ til bilen, som bare venter på at blive benyttet. Derudover indeholder delprojektet et element af pilotprojekt, da der som forsøg uddeles elcykler til 25 borgere. Det er målet at begrænse begrundelserne for at fravælge cyklen.

Elcykler - et pilotprojekt

Med elcyklen skal cyklisten ikke gøre hele arbejdet selv, men får hjælp til at komme frem. Cyklisten kommer så at sige længere med de samme kræfter. Dette kan få borgere med relativt langt til arbejde eller de, som af forskellige årsager ikke kan cykle så langt, til at vælge cyklen som transportmiddel. Pilotprojektet skal afklare om rådigheden over en elcykel kan få landsbyboere med langt til deres daglige arbejdssted/studie (dvs. minimum 5 km) til at ændre deres transportvaner. Der er blevet udleveret 25 elcykler til 25 personer i et halvt år i udvalgte landsbyer og virksomheder. Det er afgørende for succesraten af projektet, at elcyklerne bliver brugt så meget som muligt, hvorfor 5 af elcyklerne er udlovet som præmie til de af deltagerne, der cykler mindst 10 km 4 dage om ugen. Alle elcyklerne er købt og uddelt til beboere i landsbyer og til medarbejdere i en virksomhed den 21. september 2010.

250 bycykler i Randers

I forbindelse med delprojektet forventes der at blive opstillet 250 bycykler rundt omkring i Randers til fri afbenyttelse for byens borgere, pendlere og turister. Heriblandt kommer der også børnecykler, så børnefamilier også kan benytte sig af cyklen på deres vej rundt i byen. Internationale og nationale erfaringer med opstilling af bycykler er generelt positive, men opstillingen af bycykler er også med til at brande Randers som cykelby. Derudover kan bycyklerne inspirere til yderligere brug af egen cykel. Forskellige varianter af bycykler overvejes, og det forventes, at cyklerne kan opstilles i 2011.

Markedsføring af Randers Cykelby

Kommunen har udarbejdet en strategi for kampagner, events og løbende kommunikation. Randers Cykelby bliver markedsført under sloganet "Op på jernhesten, Randers!" og får hjælp fra cykelambassadører og fans på facebook. På hjemmesiden www.randerscykelby.dk kan man læse om cykelbyen i Randers og få viden om, hvor sundt det er at cykle, hvor meget CO₂ du sparer, og hvor der er cykelstier og -ruter i kommunen sammen med meget andet om cykling. På facebook gruppen "Op på

jernhesten" er det muligt at vinde præmier. I september gik Randers Kommune i luften med hjemmesiden og facebook.

Evaluering og fremadrettede aktiviteter

Som et led i tildeling af midler fra Pulje til mere cykeltrafik skal der løbende evalueres over de igangsatte projekter. Erfaringerne fra evalueringerne kan bruges til både at følge op på de igangsatte tiltag samtidig med, at der genereres viden, som kan bruges i fremtidige aktiviteter i Randers Kommune og andre steder.

Evalueringsformer

For at opnå så alsidig og bredtfaende en vurdering som muligt er der benyttet både kvalitative og kvantitative metoder til evalueringerne af de forskellige delprojekter. Nogle evalueringer har til hensigt at måle tiltagens reelle effekt på antallet af cyklister, hvorfor der er foretaget både maskinelle og manuelle tællinger på forskellige lokaliteter i Hornbæk og Rander Midtby før og efter etableringen af de forskellige tiltag. Senere er det planen at bruge statistiske opgørelser som f.eks. uheldsstatistik for at måle effekten af tiltagene. Dette gøres, når statistikken ligger klar i 2014.

Andre typer evalueringer har til hensigt at måle parametre som tryghed og tilfredshed, som kun kan måles ved at rette kontakt til cyklisterne. Der er derfor bl.a. udført en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleeleverne på Hornbæk skole, hvor ca. 500 svar blev modtaget. Der er også udført 251 telefoninterviews med voksne borgere i Hornbæk, ligesom der udføres stopinterviews med cyklister før og efter etableringen af de forskellige initiativer. Der satses generelt på mange varierende evalueringsformer, så det er muligt at danne sig et samlet billede af erfaringerne fra de tre delprojekter, så disse også kan bruges i fremtidige projekter.

Fremadrettede aktiviteter

Randers Cykelby har fra start været et ambitiøst projekt, og der tænkes stadig videre over fremtidige tiltag, som kan være med til at fremme cykeltrafikken yderligere i Randers Kommune. Cykelbyprojektet blev bevilliget støtte af Pulje til mere cykeltrafik i 2009 og har igen i 2010 søgt om og er blevet bevilliget midler til yderligere cykelfremmende projekter i Randers. I denne kommende fase 2 af cykelbyprojektet er bydelen Dronningborg fokusområde på samme måde, som Hornbæk er i fase 1. Der satses på ITS (eksempelvis et cykelbarometer og nedtælling ved kryds) og kampagneaktiviteter som virkemidler, og det forventes, at byens skiltning skal undergå en grundig gennemgang for at udpege muligheder for forbedringer. I bestræbelserne på at lokke flere trafikanter ud af bilen og over på cyklen er det erfaringen i Randers, at få tiltag giver resultater, mens mange og forskelligartede initiativer giver bedre resultater.